

Különfélék.

A kopár területeken teljesített erdősítések segélyezése.

A földmivelésügyi m. kir. minister a közgazdasági érdekből beerdősítendő kopárok erdősítését hathatósabban előmozdítani óhajtván, elhatározta, hogy a kopár területek olyan birtokosait, kik az erdősítési munkálatok teljesítésére, — az erdősítésnek az 1879. évi XXXI. t.-cz. 165. §-a alapján való elrendelése előtt — önként vállalkoznak, az erdősítés közgazdasági értékéhez és fontosságához, valamint a tényleg felmerült költségek nagyságához képest a rendelkezésre álló hitel határain belül megfelelő segélyezésben részesítendi.

Az e tekintetben közzétett felhívás folytán több szegényebb sorsu község, volt urbéres közbirtokosság, egyház és magán birtokos közérdekű kopárok beerdősítésére önként vállalkozván, a folyó évben 24 vármegye területén 867 kat. hold kopár területen sikerrel teljesített erdősítések alapján a földmivelésügyi m. kir. minister 107 birtokos részére 6407 forint segélyösszeget osztott ki.

Az Erdészeti Növénytan II. kötete a napokban kerül ki a sajtó alól. A munka I. kötete (Általános Növénytan), már 1891-ben megjelent, s annak, hogy a II. kötet, mely a növényrendszertant és a növények részletes tárgyalását tartalmazza, csak most, néhány évi késedelem után jelenik meg, a szerzők a munka előszavában azzal adják okát, hogy az első kötetnek sajtó alá rendezésekor fenforgott hátráltató körülményekhez az átdolgozásra szükséges hosszú idő s másnemű hivatalos és halaszthatatlan tudományos elfoglaltságuk is járult. Az előszó további

részében a szerzők a II. kötet tartalmára nézve megjegyzik, hogy bár külföldi források után dolgozva, honi viszonyainkra mindenütt lehetőségig kiterjeszkedtek s a magyar szakirodalom áttanulmányozásával műyükbe felvették mindazt, a mi a magyar erdésznek és erdőtenyésztőnek tájékoztatására szükséges, mennél tökéletesebb alapot kívánván nyújtani az e téren való további munkásságra; kiterjeszkedtek az összes fás növényzet ismertetésére, még pedig a kertben diszül tenyésztett külföldi és honi fák és cserjék ismertetését is felvéve, figyelemmel lévén a gazdák és kertészek igényeire is.

A mű beosztására és tartalmára nézve a következők nyújthatnak tájékozást. Az I. rész a növényrendszertant tárgyalja két fejezetben; ezek közül az első 13 oldalon a növények rendszeréről szól általában, a második pedig 16 oldalon a különböző növényrendszereket ismerteti. (A növények mesterséges rendszere. Linné. A természetes rendszerek. Jussien, De Candolle, Endlicher, Eichler, Engler.) — A II. rész a növények rendszeres tárgyalását adja a következő felosztással: A) kör: Spórás növények vagy virágtalanok. (*Telepes növények; mohok.*) — B) kör: Virágos növények. (*Nyitva termők*, mely törzsbe három rendet alkotva, a Cikász-félék, *Cicadeae*, a toboztermők, *Coniferae* és a Gnetum-félék — *Gnetaceae* — tartoznak; *zárva termők*, mely törzsben — egy sziküek és két sziküek osztályába foglalva — az összes lombos fák, cserjék és más növények, melyek minket közelebből érdekelnek, ehhez mért részletességgel tárgyalatnak.) A II. rész 1126 oldalra terjed. — Végül a III. rész a növényföldrajz (Phytographia) tárgyalásának van szentelve s 42 oldalra terjed. A közel 80 ivnyi művet pontos és részletes index teszi teljessé, a legjobb növénytanokból átvett vagy eredeti

rajzok pedig a szöveg közléseit lépten-nyomon támogatják világosságukkal s pontosságukkal.

A mű ára — mint értesültem — az egyesület tagjai számára 6 frtban, nem tagok számára pedig 9 frtban fog megállapíttatni, tehát egy-egy ivre 7·5, illetve 11·2 kr. esik. A második kötet tehát ivenkint 1 krral olcsóbb lenne, mint az első kötet volt; a mi pedig a könyv árát általánosságban véve illeti, bátran el lehet mondani, hogy ily olcsón nemcsak nálunk, hol bizony kivált a szakkönyveknek igen magas ára miatt sok panaszra lehet okunk, hanem a külföldön s nevezetesen az olcsónak elhíresztelt német nyelvű munkák piacán sem lehet jóra való munkát szerezni. Ez az olcsóság pedig csakis a kiadás módja révén válik lehetségessé, aként, hogy az egyesület a kiadás munkáját — a költségek előlegezése mellett — maga teljesíteti s ebből nyereséget csupán erkölcsi értelemben huz, lehetővé tevén, hogy egyfelől a szerzők munkája tisztességesen jutalmaztassék, másfelől szakközönségünk a kiadott munkákat mégis jutányosan szerezhesse meg.

Természetes, hogy az egyesületnek ezt a tevékenységét nekünk támogatnunk kell, mely támogatás abban áll, ha kiadmányainak mennél jobb piacot teremtünk. Áldozat nélkül tehetjük ezt, mert az a pénz, amit szakirodalmunk termékeinek megszerzésére fordítunk, busásan visszatérül abban a haszonban, amit ismereteink körének szélesbedése nyujthat s abban az erkölcsi eredményben, mely egyképen kijut mindannyiunk számára egyaránt a magyar erdészeti szakirodalomnak hovatovább mind nagyobb megerősödésében, termékenységében s jó hírében.

(Sylvius.)

Felhívás a zivatarok megfigyelésére. A m. kir. orsz. meteorologiai és földmágnességi közp. intézet a „Term.

tud. közl.“ m. évi deczemberi füzetében felhívást tesz közzé, melyet, szószerént idézve, már azért is szívesen közlünk, mert immár több példa is fényesen igazolja, hogy a magyar erdészet komoly munkásainak támogatására tudományos czélu törekvések mindig számíthatnak, és hogy az adott támogatás eddig is már többször nagy tudományos értékű munkálatok sikeres teljesítését könnyítette meg s bonyolult kérdések megoldását tette lehetségessé. A felhívást tehát a legmelegebben ajánljuk szaktársaink szíves figyelmébe és jóakaratába, remélve, hogy az O. M. és Fm. K. intézet részéről ép oly elismerést fognak szakunk számára szerezeni, mint a mily elismeréssel emlékezett meg már több ízben s legutóbb m. évi utolsó füzetünk élén a M. O. K. feje, Hermann Ottó, erdészetünknek, madárvonulások megfigyelésében kifejtett buzgóságáról.

A felhívás szövege a következő.

„A zivatarok geográfiai elterjedésének, évi és napi periodusának, huzódásának ismerete első sorban ugyan csak a tudomány emberét érdekelheti, de a zivatarokkal járó záporosók (felhőszakadások), jégverések, villámcsapások tanulmányozása a gyakorlati életbe is erősen belevág. Mindeme tanulmányokhoz azonban elengedhetetlen feltétel a sűrű észlelési hálózat, megbízható észlelőkkel. Európa nyugoti államaiban már évek óta működnek ily zivatar-megfigyelő hálózatok. Hazánkban e téren szintén megtörtént 1896-ban az első lépés. A m. k. országos meteorológiai és földmágnességi intézet igazgatója, *dr. Konkoly Thege Miklós*, hogy a vezetése alatt álló intézet tevékenységét ily irányban is kiterjeszsze, rendes meteorológiai hálózatának észlelőit levelezőlapokkal látta el a zivatarok jelentésére. Ez a hálózat — sajnos — még igen gyér. Hogy a hálózatot hazánkban is lehető sűrűvé tegyük, nem marad más hátra,

mint a nagy közönségben keresni munkatársakat. A természet minden igazi barátjához s különösen azokhoz fordulunk kérésünkkel, akiket foglalkozásuk nyári időben is otthonuk körül tart: lépjenek be a meteorológiai intézet zivatar megfigyelői közé, avagy legalább kíséreljék meg ezt a csekély fáradsággal járó s végeredményében annyira tanulságos munkát. Az egész munka pár sor irásból áll s egy egész évben legfeljebb 30—40-szer ismétlődik. A m. kir. országos meteorológiai és földmágnassági intézet még *e tél folyamán* készséggel küld kellő számú *portomentes* levelezőlapot és utasítást mindazoknak, akik az intézet igazgatóságához (Budapest, II., fő-utca 6. sz.) czimzett egyszerű levelezőlapon abbeli szándékukat bejelenti, hogy belépnek a magyar zivatar megfigyelő hálózat észlelői közé. A vállalkozás — a természetes erkölcsi kötelezettségen kívül — semmi egyébre nem kötelez és semmi kiadással nem jár.“ A felhívást ujlag a legmelegebben figyelmébe ajánljuk összes szaktársainknak. *(Sylvius.)*

A fűrészáru-kihozatal százalékarányának alakulása különben ugyanazon körülmények között nagy mértékben függ attól, hogy a törzsek milyen méretű fűrészárukra metszetnek föl, vagy másként mondva, a különböző méretek csoportosítása mennyire felel meg annak a czélnak, hogy a felfűrészelésre váró törzs anyaga a leggazdaságosabban, legelőnyösebben dolgoztassék fel. A gyakorlat ebben a tekintetben is legjobban teheti ugyan mesterré az embert, de még a gyakorlottak számára is nagyon becsesek azok a segédeszközök, melyek az eljárás megkönnyítésére vagy gyorsítására alkalmasak.

Ilyen segédeszköznek tekinthető az a kis füzet, melyet az „Österr.-ungar. Centralblatt für Walderzeugnisse“ cz. szaklap szerkesztősége „Die Praktische Holz ausnützung“

czim alatt kiadott.*) Szerzője *Grünwald Vilmos* fűrészkezelő. A mindössze 19 oldalra terjedő s zsebben kényelmesen hordható kis füzetecske számadatainak célját, jelentőségét és használatát a rövid előszóban adja elő. Abból indul ki, hogy egyfelől a faáraknak az a magassága, a mennyire azok a legutóbbi évek alatt emelkedtek, meg az élénk verseny, a mi különösen fával foglalkozó üzletemberek közt kifejlődött, szükségessé teszi, hogy a feldolgozásnál a leggazdaságosabban, legtakarékosabban járjunk el, minélfogva a fatörzseket, mielőtt azok a fűrész alá kerülnének, felfűrészelésüket illetőleg bizonyos „kalkulálgatásnak“ kell alávetnünk. Ő tehát Ausztria-Magyarország legnagyobb fűrésztelepein s főként a br. Popper-féle wygodai fűrésztelepen fűrészvezetői minőségében szerzett tapasztalataira támaszkodva, táblázatot készített, melynek az erdészek, fűrésztulajdonosok és fakereskedők — s természetesen legelső sorban a fűrészkezelők — igen jó hasznát vehetik arra a célra, hogy a fűrész alá kerülő faanyag leggazdaságosabb kihasználását biztosíthassák.

A táblázatokból könnyű szerrel ki lehet olvasni:

1. Milyen vastagnak kell lenni a törzsnek, hogy abból bizonyos meghatározott méretű gerenda kikerüljön?

2. Abban az esetben, ha valamely fűrésztonköt, a belőle metszeni szándékolt deszkák szélessége által meghatározott vastagságura kell szegélyezni, milyen nagyságú méretet vehetünk a számítás alapjául, annak kiderítése céljából, hogy hány szegélyezett deszkát metszhetünk a tönkből?

*) Die praktische Holzausnützung. — Calculationstabelle für Forstwirthe, Holzindustrielle und Holzhändler. — Von Wilhelm Grünwald gew. Freiherr v. Popper-scher Dampfsägeleiter. — Herausgegeben von der Redaction des „Österr.-ung. Centralblatt f. Walderzeugnisse.“ Preis 1 fl. = 2 Kronen. Wien, 1897. (Im Selbstverlage der Redaction: Wien, III/2. Pragerstrasse 5. — Wilhelm Frick Wien I.)

3. Abban az esetben, ha a termelendő deszkák szélességének bizonyos meghatározott mértéken alulra leszálania nem szabad, a táblázatból kiolvasható, hogy mily vastagnak kell lenni a törzseknek, hogy a belőlük kikerülő deszkák szélessége a meghatározott mértéknél kisebb ne legyen?

Szerző ezeket a, mondhatnók, kérdés-típusokat egy-egy példával világosítja meg, melyek csakugyan igazolják, hogy a táblázat kezelése szerfelett könnyű, a mit különben a táblázat egyszerűsége és átnézhetősége hoz magával. A táblázat berendezése a következő. A legfelső (fej) rovatban a fűrész-tönkök felső átmérőjét jelző adatok foglalnak helyet, 2—2 *cm*-es emelkedéssel 16 *cm*-től 100 *cm*-ig; a baloldali szélső rovatban pedig, szintén *cm*-ekben, de egy-egy *cm*-es emelkedéssel 10 *cm*-től felfelé 99 *cm*-ig azok a méretek, melyek a tönknek szegélyezése után mért vastagságot jelzik; a táblázat belső rovataiban lévő adatok pedig a szegélyezési lap szélességét mutatják.

(*Sylvius.*)

„**Rovartani Lapok**“ czimén az év elején szaklap indult meg és pedig, mint a szerkesztőség a füzet élén kijelenti, folytatásaképen annak a folyóiratnak, mely a harmadik évfolyammal azelőtt 10 évvel megszűnt. A szerkesztőség utal arra a nagy haladásra, a mi az állattan minden ágazata, főképen a rovartan terén, a legutóbbi évtizedek alatt történt, a minek természetes következménye az a törekvés, hogy szakközlöny létesítésével a kutatók számára mód nyujtassék egyrészt vizsgálódásaik eredményének közlésére, másrészt pedig mások vizsgálódásainak s tanulmányainak figyelemmel kísérésére. Az e tekintetben mutatkozott hiány pótlására lenne hivatva a „Rovartani Lapok“ folytatólagos kiadása. A havi folyóirat fentebb jelzett céljához mérten tért nyit eredeti meg-

figyelések és tanulmányok alapján megírt értekezéseknek, biológiai megfigyeléseknek, faunisztikus adatoknak, kiterjeszkedvén a honi és külföldi szakirodalom termékeinek megismertetésére is. E mellett feladatául kívánja tekinteni a szerkesztőség a rovar-tani ismeretek terjesztését és népszerűsítését is megfelelő közlések útján, továbbá különösen a hasznos és káros rovaroknak lehetőségig részletes ismeretét, a káros rovarok ellen alkalmazható óvási és irtási intézkedéseket, egyaránt megfelelő az erdészet, a gazdaszat és kertészet igényeinek. Figyelmére méltatja végül a szerkesztőség a rovargyűjtést is, a mire nézve nem csupán tájékoztató ismertetéseket, utbaigazitásokat helyez kilátásba, hanem az e téren igen szükséges csereviszonynak támogatását is igéri. A július és augusztus hó kivételével havonként megjelenő folyóiratot *Dr. Bedő Albert*, *Dr. Chyzer Kornél*, *Dr. Entz Géza* és *Dr. Horváth Géza* közreműködésével *Abafi Aigner Lajos* és *Jablonowszki József* szerkesztik. Előfizetési ár egész évre 4 frt, a Természettudományi társulat tagjai számára 3 frt. (Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, VIII. ker. Rökk Szilárd-utca 32. sz.)

A folyóiratot szaktársaink figyelmébe s támogatásába ajánljuk, a magunk részéről közléseit figyelemmel kísérjük s szakunkat közelebbről érdeklő közléseit lehetőleg megismertetjük szaktársainkkal is. (Sylvius.)

Figyelmeztetés. Az 1896.-i évfolyam tartalomjegyzéke mellől az egész évfolyamra vonatkozó *czimlap* tévedésből elmaradt. Ez a *czimlap* az Országos Erdészeti Egyesület tagjainak jegyzékével együtt, mely jegyzék szintén az 1896.-i évfolyamhoz tartozik, a jelen (I.) füzethez van csatolva, s ettől elkülönítve hozzákötethető az 1896.-i évfolyamhoz.